

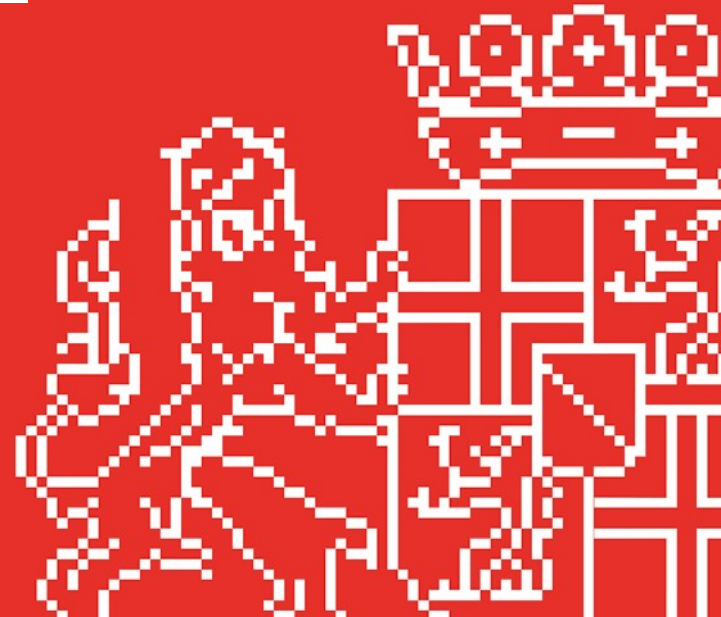

PROVINCIE ■ ■ UTRECHT

IMPACT CORONACRISIS

OVERZICHT ECONOMISCHE EFFECTEN

Monitor #13
5 oktober 2020

In deze monitor wordt informatie samengebracht die een beeld vormt van de economische impact van de coronacrisis op korte en middellange termijn. De basis wordt gevormd door openbare informatie uit verschillende bronnen, aangevuld met signalen die door provincie Utrecht en regionale partners worden opgehaald.

De monitor pretendeert niet volledig te zijn, maar is bedoeld om een impressie te geven. De focus ligt op de economische gevolgen van coronacrisis in brede zin. De meeste gegevens in deze monitor zijn niet ouder dan een maand.

De monitor verschijnt eens per maand, of frequenter als de actualiteit daarom vraagt.

Vragen of suggesties over de inhoud?

Mail: monique.roso@provincie-utrecht.nl

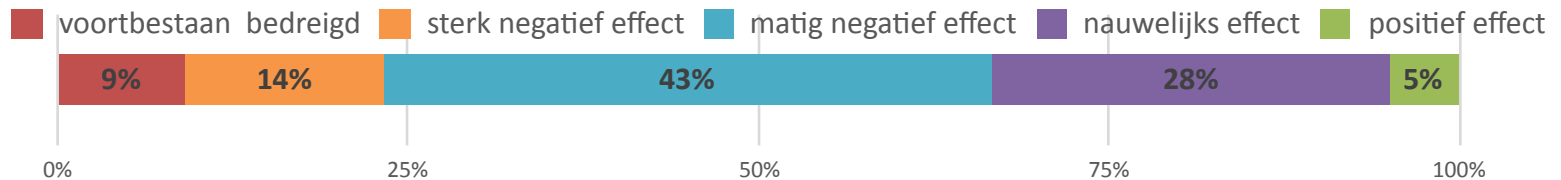

- ❖ Economische impact regio Utrecht *[geactualiseerd]*
 - Signalen vanuit het bedrijfsleven *[geactualiseerd]*
 - Gebruik van steunmaatregelen *[geactualiseerd]*
 - Arbeidsmarkt *[geactualiseerd]*
 - Prognoses en herstel *[geactualiseerd]*
- ❖ Economische impact landelijk *[geactualiseerd]*
- ❖ Economisch herstel *[geactualiseerd]*
- ❖ Economische prognoses en scenario's *[geactualiseerd]*

ECONOMISCHE IMPACT REGIO UTRECHT

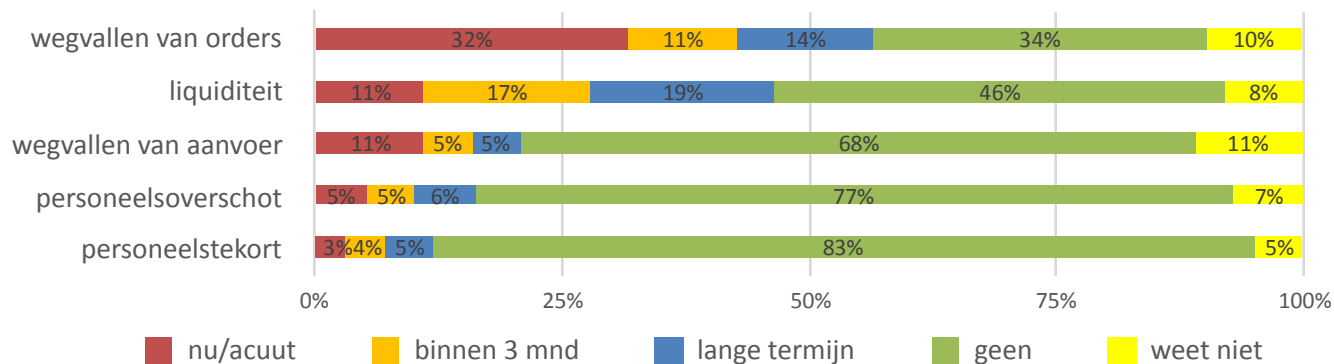
Ondernemerspeiling regio Utrecht: kwart ondernemers in zwaar weer [7 september 2020]

- In juli werd de tweede ondernemerspeiling in de regio Utrecht gehouden. Daaraan deden meer dan 2.000 ondernemers mee.
- Van hen maakt 40% gebruik van minstens 1 landelijke steunmaatregel. Uitstel van betaling bij de Belastingdienst wordt het meest gebruikt. Van de ondernemers zegt 61% voldoende te hebben aan bestaande hulpvormen.
- Een kwart van de ondernemers houdt voorlopig vast aan voorgenomen investeringen.
- Een op de tien ondernemers geeft aan zich in de gevarenzone te bevinden. Van de ondernemers bereidt 14% zich voor op een forse reorganisatie. Daarentegen ziet 5% van de ondernemers een positief effect op het bedrijf.

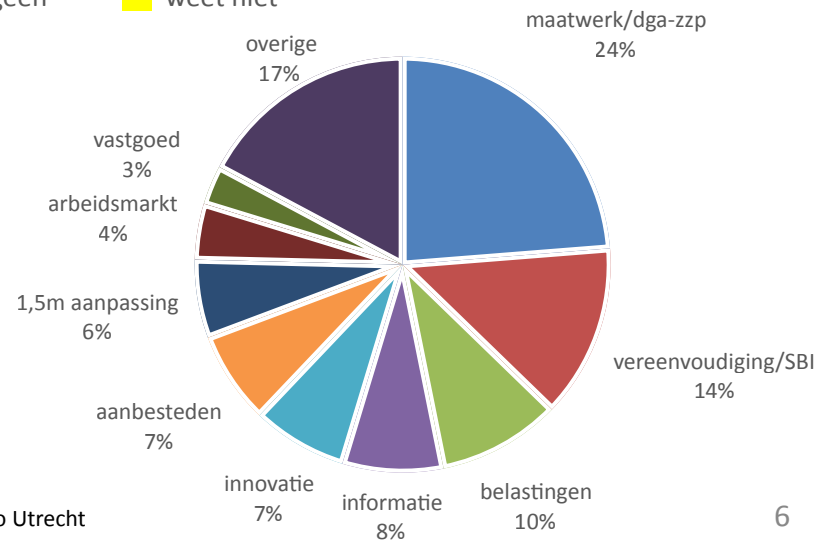
Bron: Ondernemerspeiling 2 Regio Utrecht

Ondernemerspeiling regio Utrecht: meer sparren met collega's [nieuw, 7 september 2020]

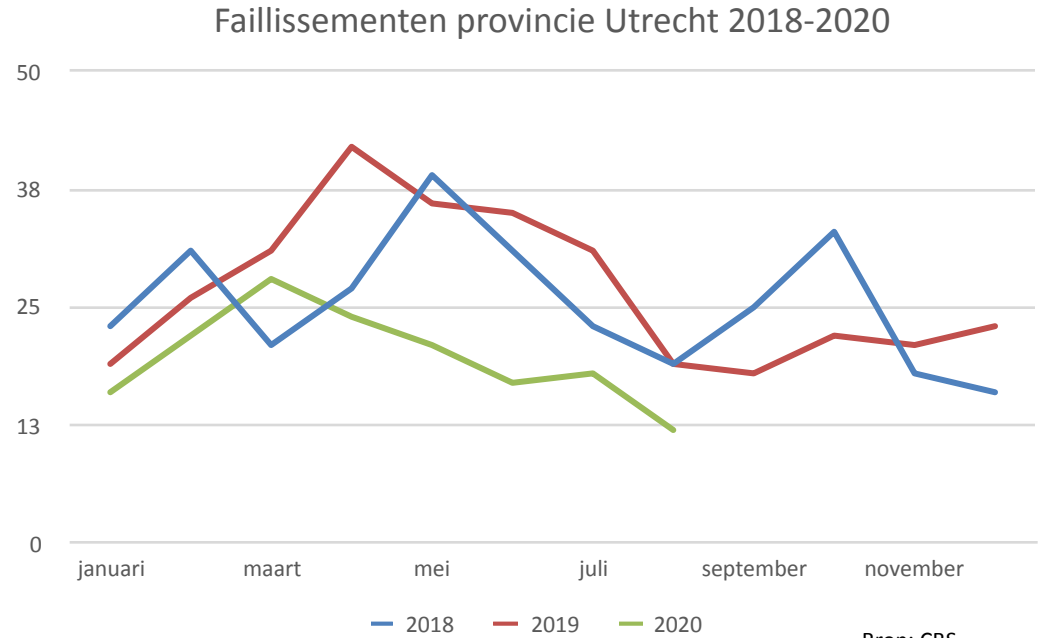
- Voor ruim 40% van de ondernemers is het wegvallen van klanten en orders binnen 3 maanden een acuut probleem.

- Bijna 500 ondernemers gaven suggesties voor extra of verbeterde ondersteuning. Vaak wordt gevraagd om meer maatwerk of juiste vereenvoudiging van regels. Ook is er behoefte aan betere informatie (over steunregelingen maar ook over coronaproof ondernemen). Ondernemers willen bovendien graag sparren met collega's over toekomstbestendige business.

CBS: aantal faillissementen blijft onder niveau voorgaande jaren [1 okt 2020]

- Het aantal faillissementen van bedrijven/ eenmanszaken/instellingen in de provincie Utrecht ligt tot nu toe onder het niveau van 2018 en 2019.
- In januari t/m aug 2020 gingen 158 bedrijven en instellingen failliet. In dezelfde periode in 2019 waren dat er 239, in 2018 waren dat er 214.
- Ook landelijk ligt het aantal faillissementen onder het niveau van voorgaande jaren.
- Faillissementscijfers leveren een vertraagd beeld. Het duurt minimaal 4 weken voordat een aanvraag van faillissement leidt tot een faillissementsverklaring. Ook dempen de financiële noodvoorzieningen vooralsnog het aantal faillissementen.
- Met een tweede coronagolf wordt wel een stijging van faillissementen verwacht.

Aantal toekenningen loonkostensteun in Utrecht bijna gehalveerd [7 sept 2020]

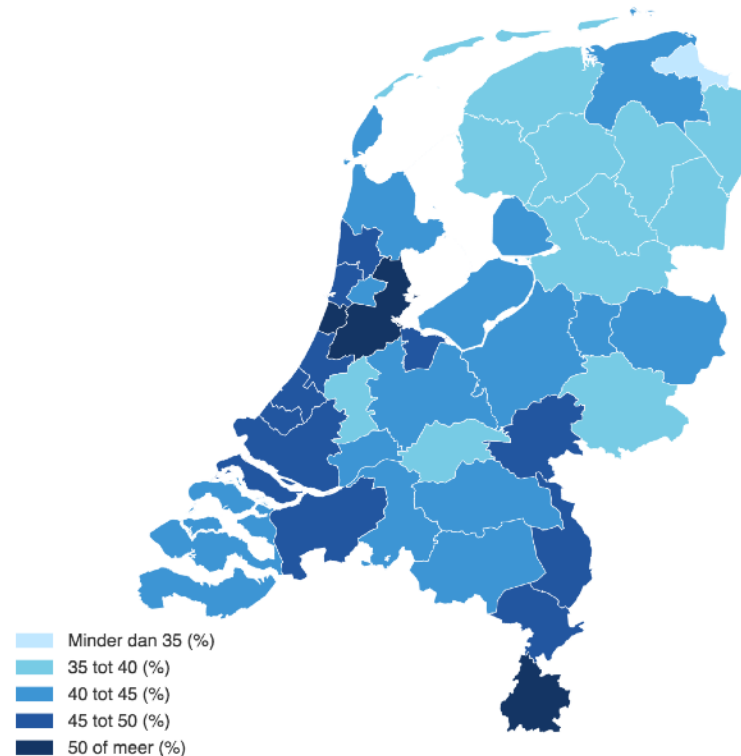
- Tot 1 september konden bedrijven met personeel een aanvraag indienen voor de tweede ronde loonkostensteun.
- Het aantal aanvragen lag in deze tweede ronde veel lager dan in de eerste ronde: 65.000 in ronde 2, tegenover 150.000 in ronde 1.
- Werkgevers die wel NOW 1.0 aanvroegen maar geen NOW 2.0, gaven aan dat het inmiddels beter gaat met het bedrijf of dat niet werd voldaan aan de voorwaarden.
- Bijna 40.000 van de toekenningen gaan naar bedrijven met minder dan 10 werknemers.

	NOW 30 april	NOW 3 juni	NOW 4 sept
	1.0	1.0	2.0
Amersfoort	982	1164	610
Baarn	207	241	124
Bunnik	100	124	76
Bunschoten	164	185	54
De Bilt	237	263	124
De Ronde Venen	327	380	173
Eemnes	58	76	38
Houten	278	336	176
IJsselstein	181	218	111
Leusden	156	196	106
Lopik	51	63	41
Montfoort	74	94	45
Nieuwegein	392	470	278
Oudewater	52	63	30
Renswoude	29	41	32
Rhemen	92	109	72
Soest	301	364	171
Stichtse Vecht	331	396	192
Utrecht	2.339	2.717	1.600
Utrechtse Heuvelrug	271	314	165
Veenendaal	413	497	252
Vijfheerenlanden	117	147	81
Wijk bij Duurstede	92	107	63
Woerden	381	469	262
Woudenberg	52	61	39
Zeist	323	389	179
	8.000	9.484	5.094

Bedrijven Utrecht: matig gebruik van steunmaatregelen [2 okt 2020]

- Van de bedrijven met 2 of meer medewerkers in de provincie maakt 44% [gebruik](#) van één of meer landelijke steunmaatregelen. Dat ligt iets onder het landelijk gemiddelde.
- In de gemeente Utrecht maakt 50% van de bedrijven gebruik van steunmaatregelen. Dat is lager dan in Rotterdam en Amsterdam.
- Het CBS [berekende](#) dat landelijk 2,6 mln werknemers onder de loonkostenmaatregel (NOW1+2) vallen. In de horeca was 85% van de banen bij een NOW-uitkering betrokken, in cultuur, sport en recreatie 76%, en in overige zakelijke diensten 57% (voornamelijk uitzendbureaus).
- Bij de bedrijven die NOW-steun ontvingen, verdwenen tussen februari en juni 181.000 banen.

Bedrijven1 met minstens 1 steunmaatregel, 31 augustus 2020

Bron: CBS, RVO, Belastingdienst, UWV, Techleap.nl, Qredits

1) Vestigingen met 2 of meer werkzame personen

Regionale arbeidsmarkt: werkloosheid provincie Utrecht stijgt [14 aug 2020]

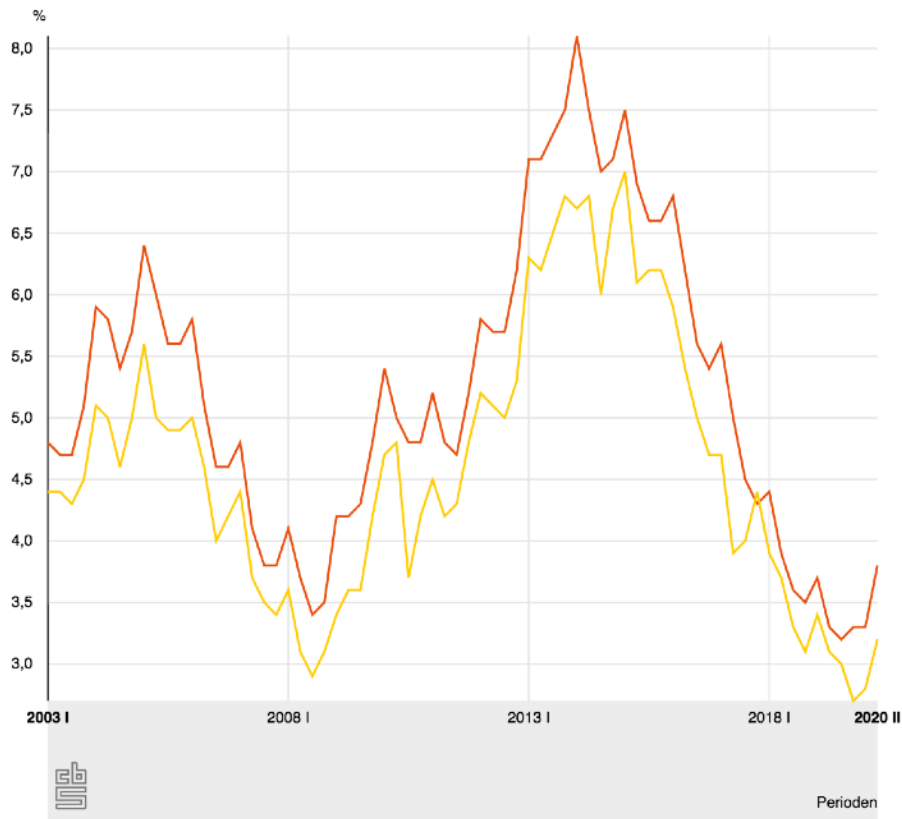
- Sinds het historisch lage werkloosheidspercentage van 2,7% in het vierde kwartaal van 2019 is de werkloosheid in de provincie opgelopen.
- In het eerste kwartaal van 2020 bedroeg de werkloosheid 2,8%.
- In het tweede kwartaal steeg de werkloosheid naar 3,2%.
- In absolute getallen: het aantal mensen zonder werk steeg van 21.000 in het eerste kwartaal naar 24.000 in het tweede kwartaal.

05-10-20

Arbeidsdeelname; provincie

Onderwerp: Beroepsbevolking

Werkloosheidspercentage

Regio's

— Nederland
— Utrecht (PV)

Regionale arbeidsmarkt: daling aantal WW-uitkeringen, lagere instroom [17 sept 2020]

- In de provincie Utrecht **daalde** het aantal **lopende** WW-uitkeringen in augustus 2020 met 1,5% ten opzichte van een maand eerder (van 21.000 naar 20.700).

- De **instroom** in de WW blijft stijgen, maar steeds minder snel. In april was sprake van een piek (4.500 nieuwe WW-uitkeringen in de provincie). Die instroom is in augustus gehalveerd.

	totaal aantal WW-uitkeringen (lopend)		nieuwe WW-uitkeringen (instroom)	
	aug 2020 tov juli 2020	aug 2020 tov aug 2019	aug 2020	juli 2020
Nederland	-3,0%	+23,3%	43.500	33.300
provincie Utrecht	-1,5%	+19,3%	2.200	3.000
arbeidsmarktregio midden-Utrecht	-1,6%	+20,3%	1.500	2.100
arbeidsmarktregio Amersfoort	-1,5%	+15,9%	500	700
arbeidsmarktregio FoodValley	-0,2%	+16,9%	400	600
arbeidsmarktregio Gooi + Vechtstreek	-1,1%	+23,3%	400	700
arbeidsmarktregio groot-Amsterdam	-2,8%	+45,7%	3.000	4.800

Bron: UWV

Het aantal lopende uitkeringen is het saldo van het aantal nieuwe en het aantal beëindigde uitkeringen, plus de uitkeringen die doorliepen in mei.

De tabel geeft alle vijf de arbeidsmarktregio's weer die Utrechtse gemeenten omvatten.

Regionale arbeidsmarkt: minder jongere WW'ers [17 sept 2020]

- Sinds mei daalt het aantal jongeren dat een WW-uitkering ontvangt. In Utrecht stijgt daarentegen het aantal WW-uitkeringen in de leeftijdscategorie tussen 27-50 jaar.
- Dit bevestigt de trend dat nu vooral mensen met een langere staat van dienst uitstromen. Dit wordt ook onderstreept door de WW-duur: het aantal WW'ers met een langer lopende uitkering (6-12 mnd) groeit
- Vanuit horeca en catering stromen mensen de WW in, maar ook vanuit schoonmaakbedrijven en groot- en detailhandel.

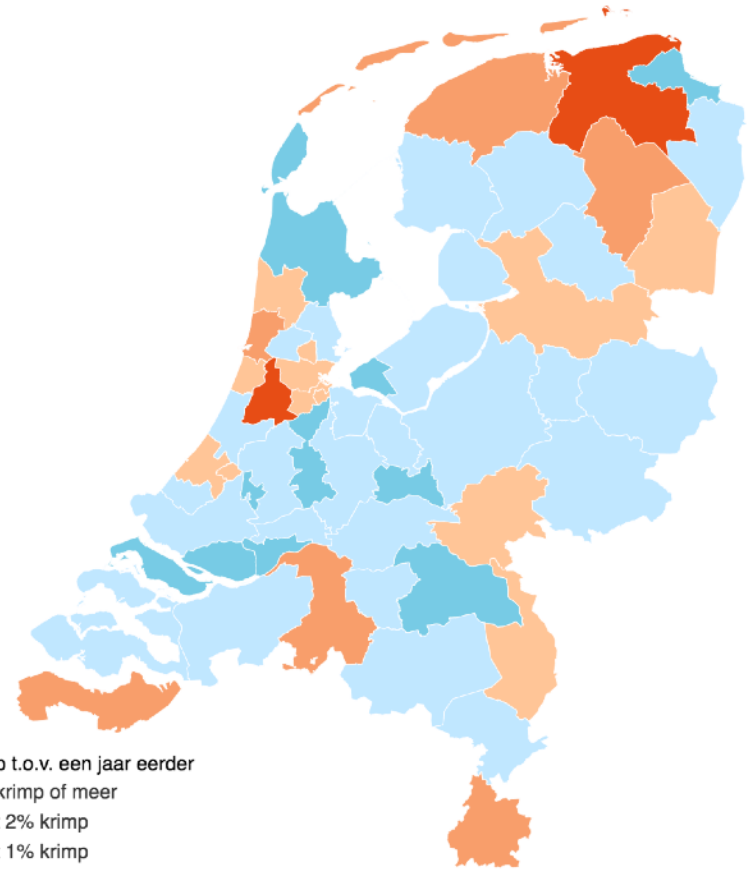
Lopende WW-uitkeringen aug 2020 (tussen haakjes: juli 2020)	jonger dan 27 jr	27-50 jaar	50 jr of ouder
Nederland	36.300 (41.200)	143.800 (146.600)	111.600 (113.000)
provincie Utrecht	2.400 (2.600)	10.600 (10.400)	7.700 (7.700)

Lopende WW-uitkeringen juli 2020 (tussen haakjes: mei 2020)	Uitkeringsduur 0-6mnd	Uitkeringsduur 6-12 mnd	Uitkeringsduur > 1jr
Nederland	188.800 (200.000)	57.400 (55.100)	45.500 (45.700)
provincie Utrecht	13.200 (13.700)	4.200 (4.000)	3.300 (3.300)

Bron: UWV

Regionale economische groei bleef in Q1 net boven de nulgrens [19 augustus 2020]

- De provincie is statistisch opgedeeld in vier deelregio's: Stadsgewest Utrecht, Stadsgewest Amersfoort, Utrecht-West (Woerden e.o.) en Zuidoost-Utrecht (Veenendaal e.o.).
- In het eerste kwartaal van 2020 lieten de regio's Woerden en Veenendaal nog een iets hogere economisch groei zien dan de stedelijke regio's Utrecht en Amersfoort. Dit kan samenhangen met de directe effecten van de lockdown vanaf medio maart: waar in de stedelijke gebieden belangrijke delen van de economie stilvielen (horeca, cultuur, evenementen, delen van de detailhandel), bleven bouw en industrie draaien.
- De nationale economie kromp in Q1 met 0,2% t.o.v. dezelfde periode in 2019.

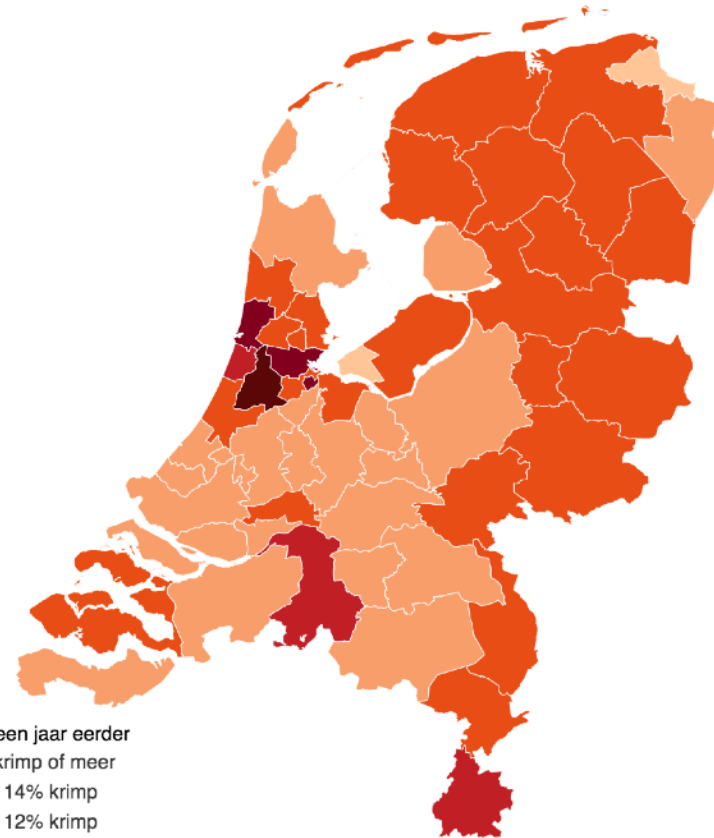

Groei/krimp t.o.v. een jaar eerder

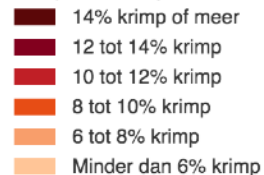
- 2% krimp of meer
- 1 tot 2% krimp
- 0 tot 1% krimp
- 0 tot 1% groei
- 1% groei of meer

Regionaal-economisch beeld voor Utrecht iets gunstiger dan landelijk [19 augustus 2020]

- In het tweede kwartaal kromp de economie in de provincie Utrecht tussen 6 en 8% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Tussen de Utrechtse deelregio's is er geen verschil meer.
- Daarmee doet de provincie het iets beter dan het Nederlands gemiddelde: de nationale economie kromp in het tweede kwartaal met 9,3% t.o.v. dezelfde periode vorig jaar.
- Aangrenzende regio's die sterk afhankelijk zijn van internationale handel en toerisme (Haarlemmermeer, Amsterdam) zien hun economie sterk krimpen. Haarlemmermeer (met Schiphol) noteerde een krimp van 27 tot 29%.

Krimp t.o.v. een jaar eerder

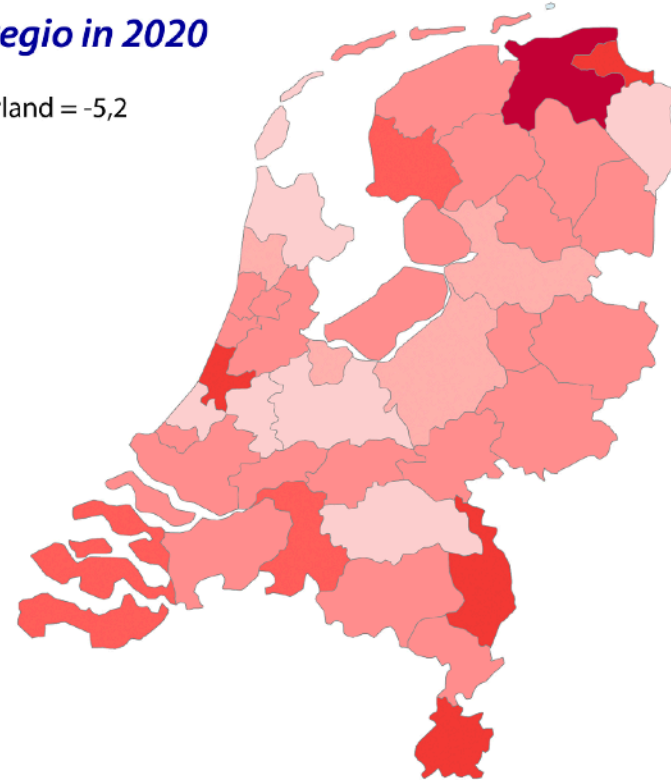
ECONOMISCHE IMPACT REGIO UTRECHT - PROGNOSES

Rabo: zachtere landing voor Utrecht in 2020 [nieuw, 14 sept 2020]

- RaboResearch voorziet in zijn jongste prognose een krimp van de nationale economie van 5,2% in 2020.
- De economie van de provincie Utrecht zal door zijn structuur (relatief kleine industriesector, veel publieke diensten) minder hard worden getroffen. Er wordt een krimp voorzien van 4,4-4,8%.
- De analisten verwachten dat de [verschillen](#) met andere regio's zullen groeien. De regio's die nu, door hun sectorstructuur, economisch sneller krimpen, hadden vaak al aandeel in de landelijke economie verloren.

Verwachte groei per regio in 2020

Percentage van het bbp. Nederland = -5,2

Zachtere landing Utrecht in 2020 maar herstel 2021 is gemiddeld *[nieuw, juli 2020]*

- Onderzoeksbureau Panteia [rekende](#) voor het ministerie van EZK door wat de zogeheten juni-raming van het Centraal Planbureau zou betekenen op regionaal niveau en voor sectoren.
- Bedrijven in de horeca, cultuur, sport, recreatie, reclame en overige diensten (zoals kappers) worden het hardst getroffen. Doorrekening van de basisraming van het CPB betekent in deze branches een krimp van 25 tot 30% in 2020. Handel en vervoer krimpen 12%, zakelijke diensten 11%.
- Regio's met een gemengde economie, zoals Utrecht, vangen de klap in 2020 redelijk op maar het herstel loopt gelijk op met het Nederlands gemiddelde.

	2020		2021	
	Utrecht	Nederland	Utrecht	Nederland
Basisraming	-5,5%	-6,25%	+3,25%	+3,25%
Volledig herstel	-3,75%	-3,75%	+5%	+5,25
Zwak herstel	-7,25%	-7,75%	+0,25%	-0,25%
Tweede golf	-6,75%	-7,25%	-2,75%	-2,75%

Bron: Panteia i.o.v. minEZK

De juni-raming van het CPB vormt de basis voor de berekening van deze regionale en sectorale effecten. Voor de nationale economie actualiseert het CPB zijn prognoses frequenter (zie pag 30, voor de Macro-Economische Verkenningen van 15 sept). De prognoses zijn met veel meer onzekerheid omkleed dan gebruikelijk.

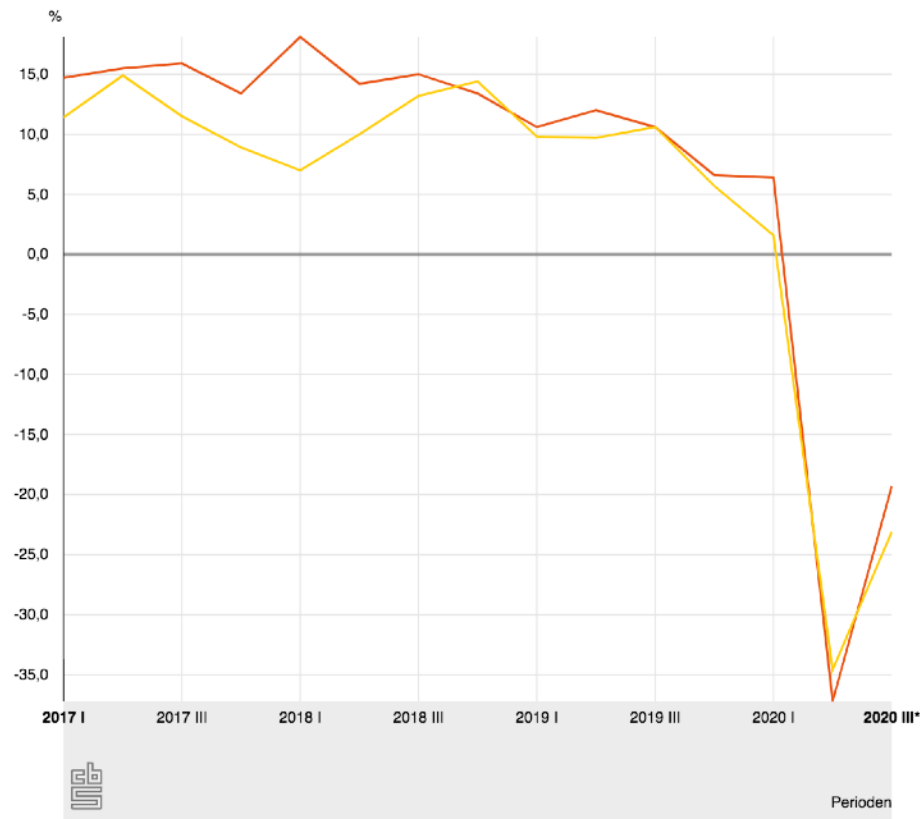
Conjunctuur: vertrouwen ondernemers herstelt licht [13 augustus 2020]

- Voor het derde kwartaal zijn ondernemers iets optimistischer gestemd dan drie maanden daarvoor, blijkt uit de [conjunctuurenquête](#) van het CBS (i.s.m. VNO-NCW, EIB, KVK)
- Ondernemers in de provincie Utrecht blijven wel wat somberder dan in Nederland als geheel. Het ondernemersvertrouwen in de regio blijft achter.

Ondernemersvertrouwen; regio

Onderwerp: Ondernemersvertrouwen

Marges: Waarde

Regio's

- Nederland
- Utrecht (PV)

Conjunctuur: kwart Utrechtse ondernemers bereidt ontslagen voor

[13 augustus 2020]

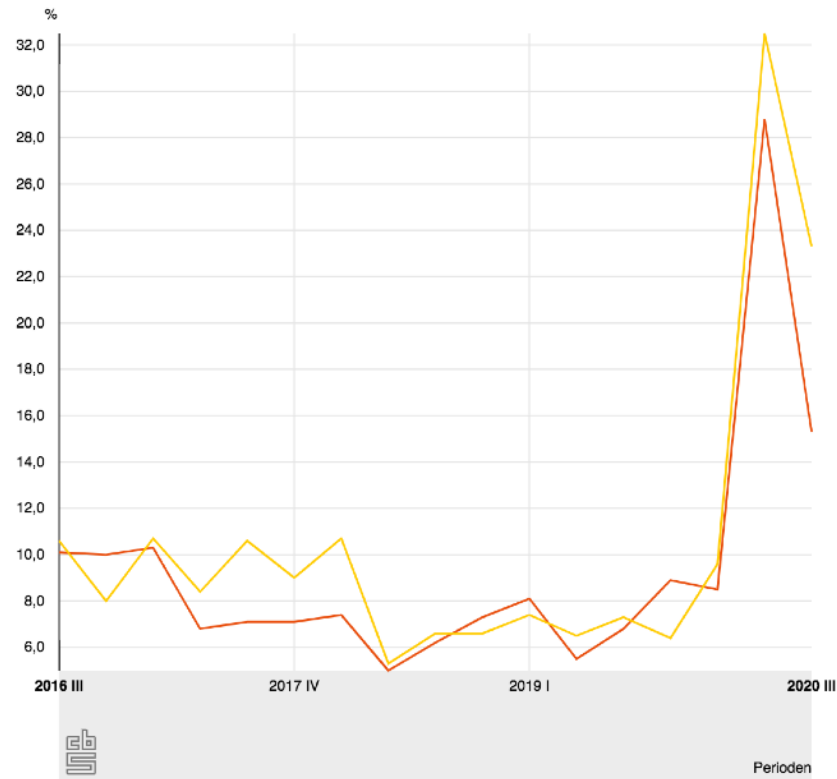
- Ondernemers zijn ook steeds minder geneigd om afscheid te nemen van medewerkers. Waar in het tweede kwartaal nog bijna een derde van de ondernemers personeelskrimp voorzag, halveerde dat aandeel landelijk.
- Wel lijken Utrechtse ondernemers ook hier iets somberder dan het landelijk gemiddelde: een kwart van hen voorziet nog steeds personeelskrimp in de komende drie maanden
- Overigens geeft in de [conjunctuurenquête](#) 9% van de Utrechtse ondernemers nog steeds aan niet te kunnen groeien wegens personeelstekort.

Conjunctuurenquête Nederland; kwartaal, regio

Onderwerp:

Personeelssterkte
Personeelssterkte komende 3 maanden
Personeelssterkte zal afnemen

Bedrijfstakken/branches (SBI 2008): Totaal (ex. financieel of nutsbedrijven)

eb
S

Perioden

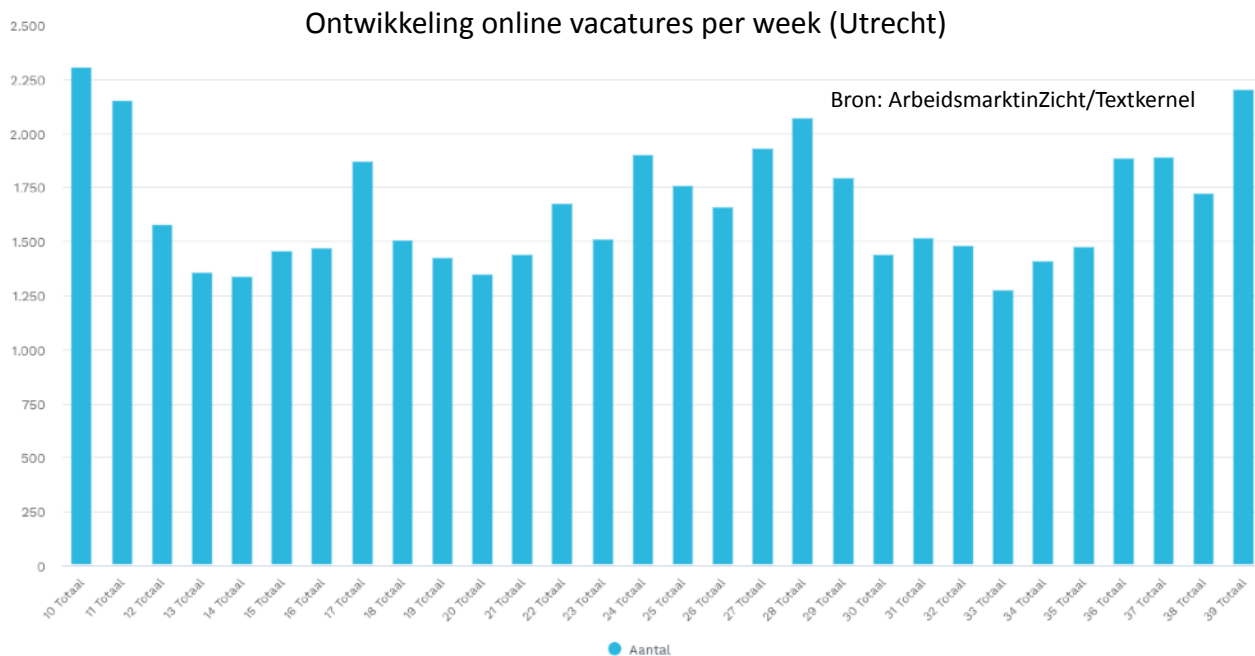
Regio's

— Nederland
— Utrecht (PV)

ECONOMISCHE IMPACT REGIO UTRECHT - HERSTEL

Vacaturegraad lijkt te herstellen, vraag naar IT'ers, technici en zorgpersoneel

- Het aantal online vacatures stijgt sinds begin september en ligt nu op 2.200. Dat is alweer nagenoeg op pre-corona-niveau.
- Het aantal nieuwe vacatures is het hoogst voor beroepen in de zorg en de retail, voor bedrijfseconomische, technische, commerciële en ICT-beroepen en in het onderwijs en openbaar bestuur.

De forse terugval in vacatures in week 12 loopt gelijk aan de afkondiging van de lockdown in leisure en diensten.

Ondersteuning voor het regionale bedrijfsleven

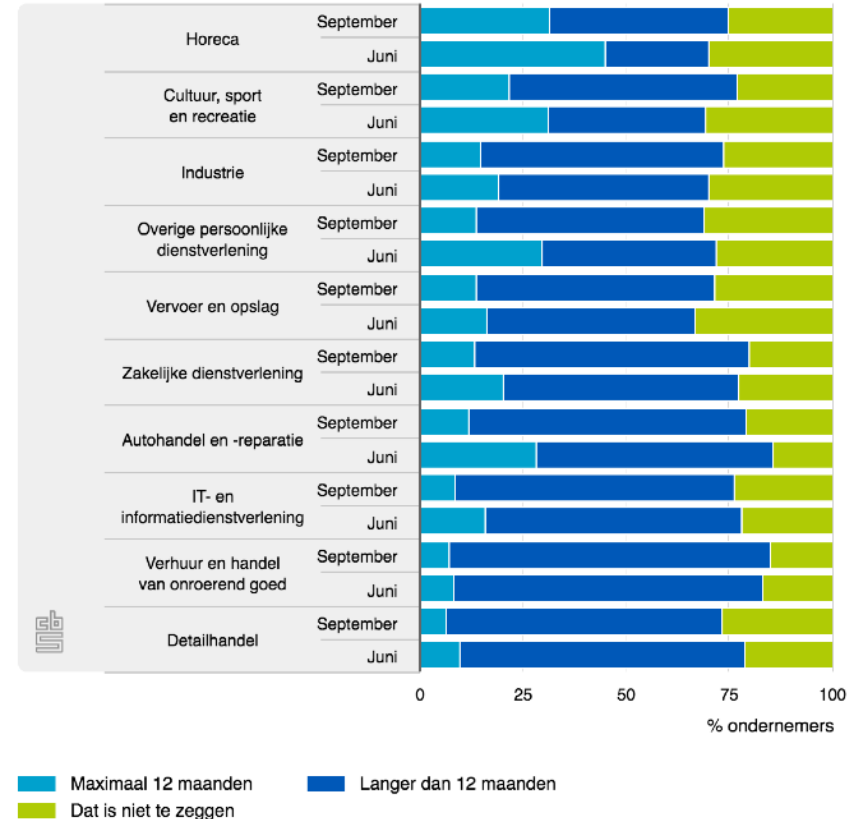
- via Utrecht Region Economische Corona Alliantie (URECA)): aanbod van o.a. specialisten finance, IT, marketing om collega-ondernemers gratis of tegen verlaagd tarief verder te helpen. Partners in URECA: o.a. Rabobank, PwC, VNO-NCW provincie Utrecht, MKB Nederland regio Midden, provincie en gemeente Utrecht en Economic Board Utrecht. Contact via mailureca@economicboardutrecht.nl
- Via URECA zijn inmiddels meer dan 100 ondernemers uit de regio geholpen.
- Er is een groeiende behoefte aan mediation, o.a. tussen huurders en verhuurders maar ook tussen ondernemer en gemeente.
- Loketten en informatie kunnen voor ondernemers beter vindbaar en ontsloten worden.
- Steeds meer ondernemers hebben vragen over de toekomstbestendigheid van hun bedrijfsmodel. **Via URECA zijn vouchers beschikbaar voor ondernemers die hun verdienmodel voor de langere termijn tegen het licht willen houden.**
- **Het programma [Nu Digitaal](#) biedt MKB'ers in de provincie hulp bij digitalisering van hun bedrijfsactiviteiten.**
- Steeds meer zzp'ers oriënteren zich op een nieuw beroepsperspectief en willen informatie over omscholing.
- **Via het Servicepunt Techniek Utrecht, Amersfoort en Gooi en Vechtstreek (sptmidden.nl) zijn vouchers beschikbaar voor mensen die zich op een baan in de techniek willen (her)oriënteren.**
- Helpdesk voor ondernemers door studenten van businessuniversiteit Nyenrode: thefac.nl
- Platform zzphelpt.nl matcht vragers uit het MKB en aanbieders (zzp'ers in HR, IT, finance, sales, marketing)

ECONOMISCHE IMPACT LANDELIJK

CBS: Ondernemers hebben iets meer vertrouwen in voortbestaan bedrijf [5 okt 2020]

- Het aantal ondernemers dat erop vertrouwt het nog minstens een jaar vol te kunnen houden, is in september gegroeid ten opzichte van juni.
- Om te overleven, hebben veel ondernemers wel afscheid genomen van flexibel inzetbare medewerkers, blijkt uit [onderzoek](#) van het CBS.
- Tussen bedrijfstakken bestaan grote verschillen. Van post- en koeriersbedrijven verwacht 84% nog een jaar te kunnen overleven. In de luchtvaart weet 97% het eenvoudigweg niet. In de basismetaal- en autoproductie verwacht 23% een jaar te overleven, in de farmaceutische industrie 88%.
- In de horeca klimt het vertrouwen langzaam, maar blijft die met 43% overlevingskans relatief laag.

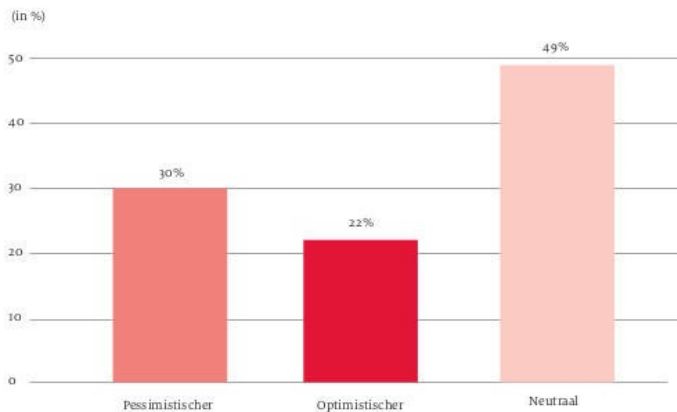
Voortbestaan bedrijf bij aanhoudende coronacrisis

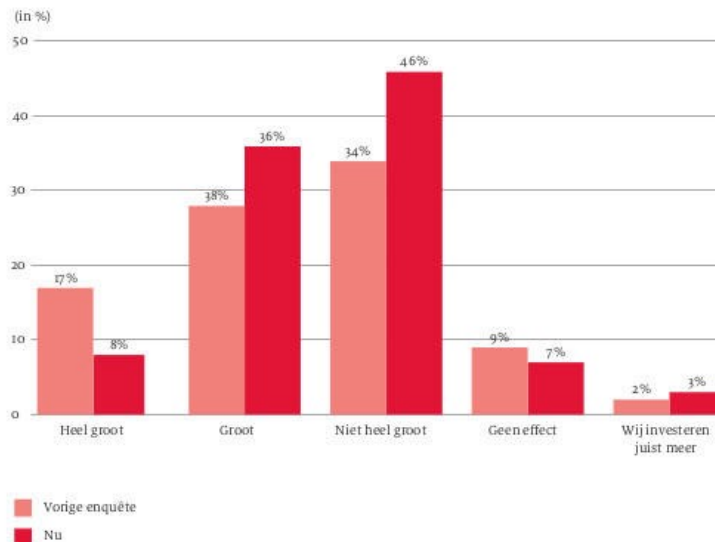
VNO-NCW: omzetverwachting hoger maar toenemende onzekerheid [24 sept 2020]

- Uit de vierde [enquête](#) onder directeuren van brancheverenigingen blijkt dat zorgen groeien over ruimte voor investeringen en effectiviteit van coronamaatregelen.
- Een derde van de brancheverenigingen is sinds de vorige peiling in juni pessimistischer geworden over de vooruitzichten.

BENT U PESSIMISTISCHER OF OPTIMISTISCHER GEWORDEN OVER DE IMPACT VAN DE CORONACRISIS OP UW BRANCHE?

WAT IS DE NEGATIEVE IMPACT VAN HET CORONAVIRUS OP DE VOORGENOMEN INVESTERINGEN IN UW BRANCHE?

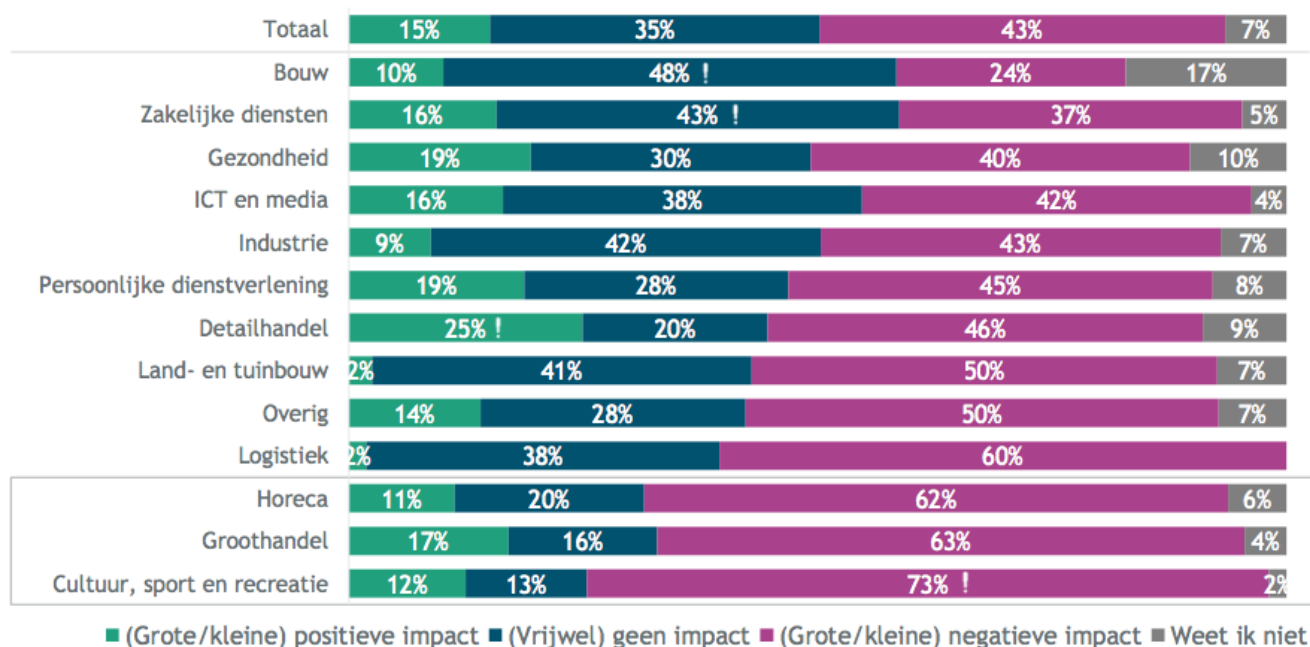
Bron: VNO-NCW

- Het is relatief positief dat er t.o.v. de vorige peiling meer branches zijn die voor de komende drie maanden een stagnatie van de omzet verwachten in plaats van een forse daling.
- Ook wordt vaker dan bij de vorige peiling verwacht dat de personeelssterkte gelijk blijft: 40% is die mening toegedaan.
- Toch gaat de helft van de branches ervan uit dat de werkgelegenheid gaat dalen.

KvK: uiteenlopende verwachtingen bij ondernemers over toekomst [17 sept 2020]

- Uit een [peiling](#) onder bijna 1.700 ondernemers blijkt dat driekwart van hen voorlopig niet denkt aan stoppen. Daarentegen speelt 14% met de gedachte om het bedrijf te beëindigen.
- Het gebrek aan klanten en omzet is de belangrijkste reden.
- Ondernemers in de bouw geven de komende 6 maanden het rapportcijfer 7,2. Ondernemers in cultuur, sport en recreatie komen niet verder dan een 5,9 - maar dat is iets hoger dan oordeel over de marktsituatie in juli.

Welke impact heeft de coronacrisis (naar verwachting) in de komende 6 maanden op je bedrijf?

Bron: Kamer van Koophandel

ECONOMISCH HERSTEL

Crisis- en herstelpakket: maatregelen verlengd tot 1 juli 2021

- De bestaande steunmaatregelen (NOW (dekking loonkosten), TVL (dekking vaste lasten), TOZO (steun zelfstandigen)) worden verlengd tot 1 juli 2021.
- Wel worden de intredingseisen voor NOW en TVL stapsgewijs (per 1 okt, per 1 jan, per 1 april) aangescherpt. Bedrijven worden op die manier aangezet hun bedrijf meer toekomstbestendig te maken. **Voor TOZO geldt dat tot 1 april 2021 de vermogenstoets niet wordt toegepast.**
- Er wordt €1,4mrd uitgetrokken voor versterking van de arbeidsmarkt. Dat is bedoeld voor begeleiding naar werk, (om)scholing, bestrijding van (jeugd)werkloosheid en van schulden.

Steun- en herstelpakket voor economie en arbeidsmarkt

Ondernemers en werkenden krijgen voor langere tijd meer duidelijkheid over financiële ondersteuning. Economische groei wordt gestimuleerd en waar nodig worden mensen geholpen richting nieuw werk.

Financiële regelingen vanaf 1 oktober 2020

Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW)

- Verlengd tot en met 30 juni 2021 (3 tijdvakken van 3 maanden)
- Aanvragen per medio november
- Voorwaarden zijn gewijzigd

Tijdelijke overbruggings-regeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

- Verlengd tot en met 30 juni 2021
- Aanvragen per oktober, exacte datum afhankelijk van gemeente
- Voorwaarden zijn gewijzigd

Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)

- Verlengd tot en met 30 juni 2021 (3 tijdvakken van 3 maanden)
- Aanvragen per 1 oktober 2020
- Voorwaarden zijn gewijzigd

NL leert door

- Lopende regeling
- Aanvragen per direct
- Kosteloze ontwikkeladviezen en (online) scholing

Coronakrediet en garanties

- Borgstelling MKB-kredieten (BMKB)
- Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)
- Klein Krediet Corona (KKC)
- Qredits

Belastingmaatregelen

- Aanvraag uitstel betaling tot 1 oktober 2020
- Uitstel loopt uiterlijk t/m 31 december 2020
- Verlaging invorderingsrente t/m 31 december 2021
- Ruime betalingsregeling (2 jaar) vanaf 1 januari 2021

Aanvullende steun bij noodzakelijke aanpassingen

Sociale ondersteuning

- Goede begeleiding van werk(loosheid) naar werk
- Mogelijkheden tot om- en bijscholing
- Tegengaan van armoede en problematische schulden
- Aanpakken van jeugdwerkloosheid

Investeringsmaatregelen

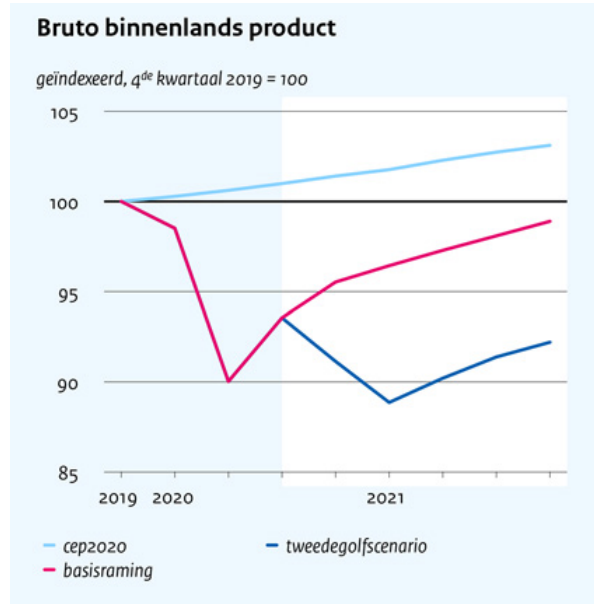

- Investeren in o.a. infrastructuur naar voren halen
- Investeren in een nationale scale-up-faciliteit
- Reservering voor participatie in privaat fonds om (middel)grote bedrijven te herkapitaliseren
- Versterken fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen voor innovatief mkb
- Meer cofinanciering van EU-programma's t.b.v. Nederlandse ondernemers

PROGNOSES EN SCENARIO'S

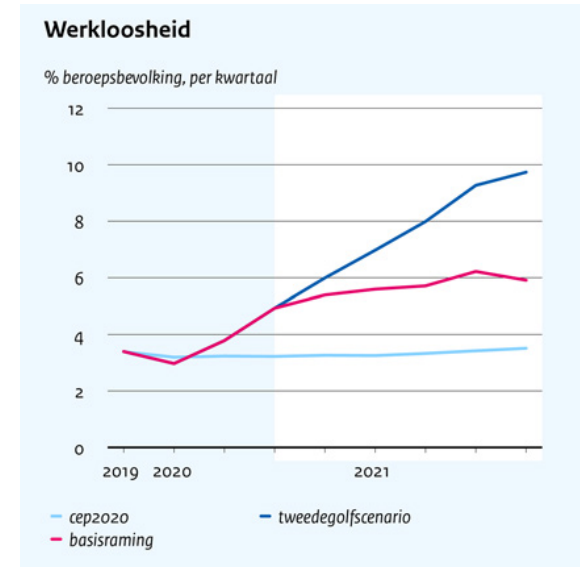
CPB: tweede golf bepaalt herstel *[nieuw, 15 sept 2020]*

- Het economisch herstel staat of valt met de effecten op de economie van een tweede coronagolf.
- Het CPB presenteerde met Prinsjesdag een [basisprognose](#) die uitgaat van een krimp van de economie in 2020 met 5%. In 2021 zou een gedeeltelijk herstel optreden met 3,5% groei.
- Bij een tweede golf krimpt de economie in 2020 met 6,1%, en in 2021 nog eens met 2,8%.

Bron: CPB

- In de basisprognose loopt de werkloosheid in 2020 op naar 4,3%. In 2021 groeit deze nog iets door naar 5,9%.
- Bij een tweede golf groeit de werkloosheid in 2020 naar 4,4% maar loopt deze in 2021 op naar 8,5%.

RaboResearch: onzekerheid vertraagt herstel *[nieuw, 14 september 2020]*

- Alle [sectoren](#) (behalve land- en tuinbouw) krijgen in 2020 te maken met krimp.
- Volgens de onderzoekers van RaboResearch zorgt de onzekerheid onder bedrijven en consumenten ervoor dat herstel slechts traag verloopt. Bedrijven stellen investeringen uit of zelfs af. Consumenten nemen het zekere voor het onzekere en verkiezen sparen boven uitgeven.
- Behalve de zorgsector is er geen enkele sector die in 2021 volledig zal herstellen van de klap die in 2020 optreedt. Voor de bouwsector wordt in 2021 een verdere teruggang verwacht nu het aantal afgegeven bouwvergunningen daalt.

<i>Sectorprognoses in toegevoegde waarde j-o-j</i>	<i>2019</i>	<i>2020p</i>	<i>2021p</i>
Landbouw, bosbouw en visserij	1,4%	0%	0%
Industrie	0,8%	-6%	3%
Bouwnijverheid	5,1%	-3%	-4%
Handel	2,8%	-5%	3%
Vervoer en opslag	0,2%	-9%	1%
Horeca	1,9%	-32%	22%
Informatie en communicatie	3,7%	-2%	1%
Specialistische zakelijke diensten	3,5%	-2%	0%
Overige zakelijke diensten	1,0%	-12%	7%
Onderwijs	0,0%	-4%	3%
Gezondheids- en welzijnzorg	0,8%	-3%	5%

Bron: RaboResearch